Social- og Ældreministeriet

Sagsnr.
2021 - 2473

Doknr.
418863

Dato
29-05-2021

Notat om udmøntningsmodel for FL21- midler til 'Flere hænder og højere kvalitet i ældreplejen'

Problemstilling

Der skal tages stilling til, hvordan midlerne til "*Flere hænder og højere faglighed i ældreplejen*" afsat med finanslovaftalen for 2021 skal udmøntes i perioden 2021-2024. Nedenfor skitseres et forslag til en udmøntningsmodel.

Baggrund

I finanslovsaftalen for 2021 blev regeringen og Radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten og Alternativet enige om at afsætte 425 mio. kr. i 2021, 450 mio. kr. årligt i 2022-2023 og 500 mio. kr. årligt fra 2024 og frem til højere faglighed og flere ansatte i ældreplejen for at give bedre vilkår for vore ældre, *jf. bilag 2 for aftaletekst*.

Det fremgår af aftaleteksten, at aftalepartierne drøfter status for udmøntningen af puljen i efteråret 2021. Fra 2025 overgår midlerne til at blive udmøntet via bloktilskuddet.

Løsning

Fordeling via en demografisk nøgle for udgiftsbehovet på ældreområdet (Ældrenøglen)

Midlerne skal udmøntes således, at kommunerne får midler til at ansætte erstatningspersonale under forudsætning af, at ufaglært personale i ældreplejen tager en uddannelse som social- og sundhedshjælper eller social- og sundhedsassistent (betegnes samlet som SOSU-uddannelse).

Midlerne fordeles efter ældrenøglen, som den ser ud i 2021, til alle kommuner, som tilkendegiver, at de ønsker at modtage midlerne. Alle kommuner er som minimum sikret finansiering af ét fuldt årsværk hvert år i perioden fra 2021-24, hvis de lever op til kriterierne for tilskuddet, *jf. nedenfor*. *Bilag 1* viser, hvor stort et tilskud den enkelte kommune kan modtage. Når modellen er fuldt indfaset i 2024, vil kommunerne samlet set og fremover have midler til at ansætte 1.012 nye medarbejdere i ældreplejen. Kommunerne vil ligeledes kunne have sendt 1.012 ufaglærte i uddannelse.

Direkte tildeling i stedet for ansøgningspulje

Midlerne udmøntes årligt ved direkte tildeling og ikke som en ansøgningspulje, som det ellers er forudsat i finanslovsaftalen. Direkte tildeling er valgt som udmøntningsmodel med henblik på at sikre, at tildeling af midlerne sker på en hurtigere og mindre bureaukratisk måde. Det bemærkes, at der vil være behov for at indhente hjemmel i form af et aktstykke for at kunne udmønte midlerne som direkte tilskud i stedet for en ansøgningspulje.

Midlerne tildeles årligt. Men kommunerne vil allerede i 2021 vide, hvor stor en del af tilskuddet over hele perioden de vil være berettiget til, fordi fordelingen sker ud fra ældrenøglen, som den ser ud i 2021. Der vil ikke være adgang for kommunerne til at overføre uforbrugte midler til senere finansår.

Midler afsat til kommuner, som ikke ønsker at modtage hele eller dele af tilskuddet, vil hvert år blive omfordelt efter ældrenøglen til de resterende kommuner, som modtager tilskud.

Det vurderes, at kommunerne generelt vil være interesseret i at modtage midlerne, da der er mangel på hænder i den kommunale ældrepleje. Derfor er det forventningen, at eventuel omfordeling af midler, som enkelte kommuner ikke måtte ønske, vil være af et yderst begrænset omfang. Hvis der mod forventning vil skulle omfordeles et større beløb, fordi nogle kommunerne ikke ønsker at modtage midlerne, vil SM gå i dialog med KL med henblik på at drøfte videre håndtering med aftalekredsen.

Krav
Kommuner, der tilkendegiver, at de ønsker at modtage tilskuddet, skal leve op til følgende kriterier for at modtage midlerne:

- Kommunerne skal anvende midlerne til ansættelse af erstatningspersonale, under forudsætning af at ufaglært personale i ældreplejen tager en uddannelse som social- og sundhedshjælper eller social- og sundhedsassistent. Kommunerne vil også kunne anvende midlerne til opkvalificering af eksisterende personale i ældreplejen eller vikarer, såfremt det ikke har været muligt at anvende dem på ansættelse af erstatningspersonale.
- Kommunerne er forpligtet til over tilskudsperioden at sende et minimum antal medarbejdere på en social- og sundhedsuddannelse svarende til det antal årsværk, de får midler til efter ældrenøglen i 2024. Et årsværk fastsættes til 494.214 kr., hvilket er et vægtet gennemsnit af løn til SOSU-hjælper og –assistent, inkl. tillæg og pension. Satsen er inkl. 15 pct. overhead. Kommunerne kan sende flere medarbejdere på uddannelse, hvis de ønsker det, *jf. bilag 1 for kommunal fordeling af medarbejdere*.
- Midlerne er ikke bundet op på enkeltpersoner, dvs. at midlerne f.eks. ikke bortfalder, såfremt en medarbejder ikke gennemfører uddannelsesforløbet. Kommunerne vurderes i stedet på det samlede antal medarbejdere, der inden for tilskudsperioden ender med eller er i gang med at gennemføre en uddannelse som social- og sundhedshjælper eller -assistent. Men det skal efterstræbes, at der sendes en ny ufaglært i uddannelse, såfremt der i løbet af året opstår uforbrugte midler, blandt andet hvis der er frafald.

Det skal bemærkes, at der ikke kan gives en garanti for, at der samlet set i kommunerne bliver ansat 1.012 flere medarbejdere i ældreplejen og uddannet 1.012 flere ufaglærte som følge af denne ordning, da det afhænger af dels om kommunerne tager alle midlerne i brug, dels af frafaldsprocenten blandt de ufaglærte, som sendes i uddannelse.

Opfølgning
Kommunerne indsender årligt budgetter for anvendelsen af midler til godkendelse ved Socialstyrelsen og oplyser, hvor mange ufaglærte medarbejdere, der forventes at komme i uddannelse som enten social- og sundhedshjælper eller social- og sundhedsassistent i perioden 2021-24. Socialstyrelsen følger desuden årligt op på anvendelsen af midlerne med regnskab og afrapportering, der viser, at midlerne er anvendt på lønninger til personale i ældreplejen, samt antallet af medarbejdere, der er kommet i uddannelse.

Socialstyrelsen sender desuden i tredje kvartal af hvert år i perioden 2021-24 et brev til kommunerne, hvori de bliver adspurgt, hvor stor en andel af de tildelte midlerne de ønsker i det kommende år. Kommunerne kan her angive, at de

ønsker det fulde beløb, såfremt de stadig forventer at kunne få det fulde antal ufaglærte medarbejdere opkvalificeret.

Tilbagebetaling
Det er en forudsætning for at modtage tilskud, at kommunen tilkendegiver ved tro og loveerklæring, at kommunen agter at sende det forudsatte antal ufaglærte medarbejdere i uddannelse. Midler, som ikke kan anvendes inden for året, vil i overensstemmelse med almindelig praksis skulle tilbagebetales som led i den årlige regnskabsaflæggelse. Midler kan ikke overføres fra ét regnskabsår til et andet.

Tilskuddet for det følgende år justeres forholdsmæssigt pba. kommunens årlige tilkendegivelse til Socialstyrelsen, ift. hvor mange ufaglærte medarbejdere der planlægges at sendes i uddannelse.

Kommunerne skal i udgangspunktet efterstræbe, at der sendes en ny ufaglært i uddannelse, såfremt der i løbet af året opstår uforbrugte midler, f.eks. som følge af vakance eller lignende. Kommunerne kan dog fortsat anvende midlerne i det indeværende år inden for området til ansættelse af vikarer eller kompetenceudvikling til kommunens øvrige ansatte i ældreplejen, hvis ikke en uddannelse af en ny ufaglært har været muligt.

Løn- og ansættelsesvilkår
Medarbejdernes ansættelsesvilkår før, under og efter endt uddannelse er i dag reguleret mellem arbejdsmarkedets parter, hvilket giver gode muligheder for lokalt at tilrettelægge uddannelsesforløb, der giver mening for både den enkelte medarbejder og for kommunen. Løn- og ansættelsesvilkår for medarbejdere omfattet af tilskudsordningen følger den gældende overenskomst på området.

Ikrafttrædelse
Ordningen udmøntes med halvårsvirkning fra 2021. Partierne bag aftalen forelægges et forslag til anvendelsen af de resterende 212,5 mio. kr.

Bilag
Bilag 1: Økonomiske forudsætninger og fordeling af midler mellem kommuner

Bilag 2: Aftaletekst